

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
28

RYNEK ŚRODKÓW PRODUKCJI I USŁUG DLA ROLNICTWA

stan i perspektywy

ISSN 1231-286X

ANALIZY
RYNKOWE

WRZESIEŃ 2005

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Rynek nawozów mineralnych – *A. Zalewski*
- III. Rynek środków ochrony roślin – *J. Mieczkowski, S. Pruszyński*
- IV. Rynek maszyn rolniczych – *J. Pawlak*
- V. Rynek usług – *A. Klementowski*
- VI. Rynek energii – *J. Pawlak, A. Zalewski*
- VII. Rynek nasion – *T. Oleksiak*
- VIII. Kredyty – *A. Zalewski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Aldon Zalewski

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 827-24-00

dr Albin Klementowski

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-420

dr inż. Jan Mieczkowski

• MRiRW •

Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-12

dr inż. Tadeusz Oleksiak

• IHAR • Radzików

Tel.: (0·prefiks·22) 796-24-50

prof. dr hab. Jan Pawlak

• IBMER • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 849-09-74

• UWM • Olsztyn

Tel.: (0·prefiks·89) 523-36-21

prof. dr hab. Stefan Pruszyński

• IOR • Poznań

Tel.: (0·prefiks·61) 867-92-22

mgr Lucyna Mieszkowska

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-595

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.09.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).

Kolejna analiza wydana będzie w marcu 2006 r.

REASUMPCJA

---

1. Na rynku środków produkcji po wejściu do UE wystąpił szok cenowy trwający do przełomu roku 2004/05. Od maja do grudnia 2004 r. ceny wzrosły średnio o około 19%, przy wskaźniku inflacji cen towarów i usług 3,5%. Wzrost cen był bardzo zróżnicowany: maszyn rolniczych o ponad 41%, nośników energii o 25% i nawozów mineralnych o ponad 22%. Jedynie ceny pasz treściwych i środków ochrony roślin utrzymały się na tym samym poziomie.

W pierwszym półroczu 2005 r. rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa powrócił do względnej równowagi, stopniowo obniżając ceny do poziomu akceptowanego przez nabywców.

Od grudnia 2004 r. do końca czerwca 2005 r. ceny środków produkcji wzrosły średnio o 1,7%, w tym nawozy mineralne podrożały o 3,7%, nośniki energii o 3,1%, a maszyny rolnicze o 4,7%. Natomiast ceny środków ochrony roślin pozostały na tym samym poziomie. Systematyczny spadek cen wpłynął na stopniowe ożywienie popytu na środki produkcji i usługi.

2. Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory 2005 r. wyniosło 98,1 kg NPK na 1 ha użytków rolnych i było o 1,2 kg niższe niż w roku poprzednim. Podobnie obniżyło się zużycie nawozów wapniowych o 6,7 kg, do poziomu 86,8 kg CaO na 1 ha użytków rolnych.

Ceny nawozów mineralnych w 2004 r. wzrosły bardzo wysoko o 22,6%, dlatego też pierwsze półrocze 2005 r. charakteryzowało się znacznym obniżeniem popytu na nawozy oraz niższymi wzrostami ich cen. W czerwcu 2005 r. w stosunku do grudnia 2004 r. średni wzrost cen nawozów mineralnych wyniósł 3,7%, a wapniowych 2,2%. Najwyższe wzrosty cen wystąpiły o 7,7% na superfosfat granulowany potrójny i sól potasową o 7,4%. Nawozy azotowe podrożały średnio o 3,6%. Jedynie cena na fosforan amonu uległa obniżeniu o 0,6%. Systematyczny spadek cen większości produktów roślinnych, głównie zbóż, spowodował znaczne pogorszenie relacji ich cen do cen na-

wozów mineralnych. W 2004 r. na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć 3,6 kg pszenicy, a w pierwszym półroczu 2005 r. aż 5,5 kg pszenicy. Pogorszyła się relacja ceny żyta wobec nawozu do 6,9 kg, natomiast polepszyła się w przypadku ziemniaków i na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć 4,9 kg ziemniaków. Przewiduje się zużycie NPK pod zbiory 2006 r. na poziomie zbliżonym do minionego roku.

3. Podaż środków ochrony roślin w 2004 r. wyniosła 8726 ton w przeliczeniu na substancję aktywną i była o 21,4% wyższa niż w 2003 r. a zużycie środków w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów ukształtowało się na poziomie 0,68 kg substancji aktywnej.

Podaż środków ochrony roślin w 2005 r. szacuje się na około 9000 ton substancji aktywnej, co w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów wyniesie około 0,70 kg substancji aktywnej.

Ceny środków ochrony roślin w czerwcu 2005 r. były wyższe średnio o 0,4% w porównaniu z grudniem 2004 r. W I połowie 2005 r. relacje cen skupu ziemniaków do cen środków ochrony roślin stosowanych w ich ochronie były korzystniejsze niż w 2004 r. Znacznemu pogorszeniu uległy natomiast relacje cen w ochronie pszenicy.

Uwzględniając wstępną prognozę zagrożenia ze strony chorób i szkodników roślin uprawnych, a także kształtujące się relacje cen produktów roślinnych do cen środków ochrony roślin, przewiduje się utrzymanie w 2006 r. umiarkowanego wzrostu popytu na środki ochrony roślin.

4. Po wzroście popytu na środki mechanizacji w ciągu pierwszych czterech miesięcy 2004 r., popyt na maszyny rolnicze zmniejszył się. W pierwszej połowie 2005 r. produkcja maszyn liczona w sztukach była o 2% niższa niż w analogicznym okresie 2004 r.

Podwyższenie podatku VAT na środki mechanizacji rolnictwa ze

stawki 0% na 22% spowodowało w 2004 r. wysoki wzrost cen maszyn rolniczych na rynku krajowym.

W okresie od czerwca 2004 r. do czerwca 2005 r. ceny środków mechanizacji rolnictwa wzrosły średnio o 8,6%, a w stosunku do stanu z grudnia 2004 r. o 4,7%. W czerwcu 2005 r. cena zestawu złożonego z 35 środków mechanizacji rolnictwa, wyrażona w jednostkach masy pszenicy, była o 105% wyższa niż przed rokiem i o 19% wyższa niż w grudniu 2004 r. Cena tegoż zestawu, wyrażona w jednostkach masy żywca wieprzowego była o 36% wyższa niż w czerwcu 2005 r. i o 25% wyższa niż w grudniu 2004 r., a wyrażona w hektolitrach mleka o 1% wyższa niż w czerwcu 2004 r. i o 13% wyższa niż w grudniu 2004 r.

W 2006 r. produkcja i sprzedaż większości typów maszyn rolniczych pozostanie na ogół na niskim poziomie. Ożywienie na rynku maszyn rolniczych będzie stopniowo coraz bardziej dostrzegalne, o ile polscy rolnicy będą umiejętnie wykorzystywać środki z funduszy strukturalnych i pomocowych UE. Będzie to jednak proces powolny, a o jego dynamice decydować będą jednak zmiany cen maszyn i ich relacje do cen skupu produktów rolniczych.

5. Szacunkowa wartość usług dla rolnictwa wyniosła w 2004 r. 6,6 mld zł i wzrosła o 2,5% wobec roku poprzedniego. Stopniowo wzrasta popyt na usługi dla rolnictwa na wielu segmentach rynku usług, związanych zwłaszcza z produkcją zwierzęcą. Liczba krów objętych oceną użyteczności mlecznej w I półroczu 2005 r. wyniosła średnio 502 tys. sztuk i była o 5,1% wyższa w porównaniu z I półroczem 2004 r. W I półroczu 2005 r. zabiegami inseminacyjnymi objęto 862 tys. krów i 586 tys. loch, odpowiednio o 1,4% mniej i o 26,8% więcej niż w tym samym okresie ubr. Szacunkowa wartość usług w 2005 r. będzie zbliżona do nabytych w 2004 r.

Liczba przedsiębiorstw usługowych wzrosła do 20,8 tys. w czerwcu br., po zmniejszeniu się ich liczebności o 5,5% w 2004 r. w porównaniu z rokiem poprzednim. Między czerw-

cem 2004 r. a czerwcem br. liczba baz usług mechanizacyjnych zwiększyła się o 10,1%, do 9,7 tys.; zmniejszyła się zaś liczba placówek weterynaryjnych do 8,3 tys. i zootechnicznych do 2,8 tys., odpowiednio o 2,0% i 1,3%.

W I półroczu 2005 r. w porównaniu z analogicznym okresem ubr. ceny usług wzrosły średnio o 5,1%. Wyższy był przy tym wzrost cen usług rolniczych (o 6,0%), a zwłaszcza inseminacyjnych (9,4%) i weterynaryjnych (7,0%) oraz maszynowych (o 5,6%), niż pośrednich usług dla rolnictwa. Relacje cen produktów rolnych do cen usług w I półroczu br. obniżyły się do 79,4 w porównaniu z I półroczem 2004 r., jedynie relacje cen skupu produktów zwierzęcych i usług weterynaryjno-zootechnicznych poprawiły się do 101,3. Cena względna pakietu 17 usług, wyrażona w ekwiwalentnej cenowo masie produktów rolnych, w czerwcu 2005 r. wobec czerwca ubr. zwiększyła się aż o 55,4%.

6. W 2004 r. łączne zużycie energii w rolnictwie wyniosło około 19314 TJ. W porównaniu do 2003 r. zużycie paliw w rolnictwie zmniejszyło się o 2%. Zużycie węgla kamiennego jako nośnika energetycznego spadło o 4%, a energii elektrycznej o 3%. Natomiast zużycie paliw gazowych zwiększyło się o 11%, a oleju napędowego o 1%.

W czerwcu 2005 r. w porównaniu do stanu z czerwca 2004 r. znacznie droższe były paliwa ciekłe pochodzące z przerobu ropy naftowej (o 16,9% podrożał olej opałowy, a o 28,6% olej opałowy lekki). Węgiel podrożał o 1,8%, a energia elektryczna o 2,4%. W okresie od grudnia 2004 r. do czerwca 2005 r. najbardziej podrożał olej opałowy (wzrost ceny o blisko 18%). W mniejszym stopniu wzrosła cena benzyny (o 7,2%) i oleju na-

pędowego (o 4,9%), a w najmniejszym o 2,4% – cena energii elektrycznej. Potaniały w tym okresie węgiel, koks i gaz ciekły (LPG).

Wejście Polski do UE nie spowodowało zmian na rynku energii w rolnictwie. Dynamika wzrostu cen paliw ciekłych będzie w 2006 r. znacznie wyższa niż w okresie poprzednim. Na ceny nośników energii pochodzących z przerobu ropy naftowej będzie wpływać istniejąca sytuacja na międzynarodowych rynkach paliwowych oraz kurs złotego w stosunku do dolara.

7. Na rynku nasion dominują tendencje spadkowe w produkcji i sprzedaży materiału siewnego roślin rolniczych. Rekordowe plony osiągnięte w 2004 r. sprawiły jednak, że w roku gospodarczym 2004/05, mimo zmniejszonej powierzchni uprawy, podaż nasion była większa niż rok wcześniej. Według danych¹ do sprzedaży zakwalifikowano o 9,2% nasion zbóż więcej niż w roku poprzednim. O ponad 40% wzrosła produkcja nasion kukurydzy, a o 50% produkcja nasion traw.

Według wstępnych danych w 2005 r. łączna powierzchnia plantacji zgłoszonych do kwalifikacji zmniejszyła się o 17%.

Silne tendencje wzrostowe utrzymują się w produkcji nasion kukurydzy i traw. W produkcji materiału siewnego zbóż, sadzeniaków i roślin strączkowych dominują nasiona wyprodukowane w kraju. Wysoki jest udział nasion zakupionych za granicą w zaopatrzeniu w nasiona kukurydzy (60,6%), motylkowych (70,0%), traw i buraków cukrowych (ponad 50%). Na niskim poziomie utrzymuje się udział nasion kwalifikowanych w produkcji. Średni udział kwalifikowanego materiału siewnego zbóż w pro-

dukcji w 2005 r. wyniósł 10,7%, a sadzeniaków 4,2%.

W efekcie większej podaży w 2005 r., ceny kwalifikowanego materiału siewnego zbóż obniżyły się. Ceny nasion zbóż jarych były o 12–18% niższe niż przed rokiem. Podobnie tańsze będą także nasiona zbóż ozimych. Jedynie w przypadku kukurydzy, utrzymuje się duże zainteresowanie uprawą, co sprzyja wzrostowi cen.

W 2005 r. zmniejszyła się masa kwalifikowanych nasion warzyw. Głównie dotyczyło to produkcji nasion warzyw psiankowatych, dyniowatych oraz strączkowych. Nastąpił wzrost produkcji nasion warzyw kapustnych, korzeniowych i cebulowych. Według wstępnych danych w 2005 r. powierzchnia plantacji nasiennych warzyw zmniejszyła się zdecydowanie i w przyszłości utrzyma się również tendencja spadkowa.

Nasiona produkcji krajowej dominują w zaopatrzeniu w nasiona warzyw korzeniowych; buraków ćwikłowych, pietruszki oraz pomidorów i ogórków przeznaczonych do uprawy polowej oraz warzyw strączkowych. Największy udział importu występuje w zaopatrzeniu w nasiona porów, cebuli, kapusty brukselskiej i włoskiej, kalafiorów oraz papryki.

8. Od 1 września 2005 r. ARiMR stosuje subwencyjne dopłaty, służące obniżeniu oprocentowania odsetek udzielanych rolnikom kredytów preferencyjnych, z zastosowaniem podstawy stopy redyskontowej wynoszącej 4,75%. Dla rolników w zależności od rodzaju linii kredytowej stanowi to oprocentowanie wynoszące od 1% do 3% w skali roku.

¹ Z laboratoriów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

SUMMARY

---

1. After accession to the EU Polish market of agricultural inputs and services was featured with a price shock lasting to the end of 2004. Since May to December 2004 the prices of agricultural inputs increased in average by 19% versus 3,5% for the inflation rate. The price increase was much differentiated. For instance, the prices of agricultural machinery increased by 41%, energy carriers by 25% and by 22% in the case of mineral fertilisers. Only the prices of feedstuffs remained unchanged.

In the first half of 2005 the market of agricultural inputs and services restored its balance on the way of gradual price decline the level acceptable by the customers.

Since December 2004 to June 2005 the prices of inputs increased in average by 1,7%, including mineral fertiliser prices by 3,7%, energy carrier prices by 3,1% and agricultural machinery price by 4,7%. The price of chemicals remained unchanged. A regular decline in prices led to a gradual recovery in the demand for agricultural inputs and services.

2. The use of mineral fertilisers under 2005 crops totalled 98,1 kg of NPK per 1 ha of agricultural land and was 1,2 kg down from 2004. The use of lime declined by 6,7 kg to 86,8 kg of CaO per 1 ha of agricultural land.

The prices of mineral fertilisers in 2004 significantly increased (in average by 22,6%), which resulted in a considerable decline in demand for fertilisers in the first half of 2005 and so reduction in the prices growth rate. In June 2005 the prices of mineral fertilisers and lime were in average 3,7 and 2,2% up from December 2004. The higher increase concerned the prices of granulated superphosphate (by 7,7%) and potash salt (by 7,4%). Nitrogen fertiliser prices increased in average by 3,6%. Only the price of ammonium phosphate declined by 0,6%. Gradual decline in the price of majority of crop products (mainly cereals) resulted in a significant deterioration of their relative prices.

In the first half of 2005 it was necessary to sell 5,5 kg of wheat in order to

buy 1 kg of NPK while in 2004 the figure was 3,6 kg. The ratio of rye to fertilisers also deteriorated to 6,9 kg. On the other hand the ratio of potatoes to fertilisers improved to 4,9 kg. The use of mineral fertilisers and lime under the 2006 crop is forecast close to the level observed in 2005.

3. The supply of chemicals in 2004 was 21,4% up from 2003 and totalled 8726 tons in terms of active ingredient. The use per 1 ha of agricultural land and orchards totalled 0,68 kg in terms of active ingredient.

The supply of chemicals in 2005 is estimated at about 9000 kg in terms of active ingredient, which gives 0,7 kg per 1 ha of agricultural land and orchards.

Average prices of chemicals in June 2005 were 0,4% up from December 2004. In the first half of 2005 the price ratios between potatoes and chemicals used for their protection were more favourable than in 2004, while the case of wheat deterioration occurred.

Taking into account expected threat of weeds and pests and also price relations (chemicals versus crop products) a moderate increase in demand for chemicals is expected in 2006.

4. Following an increase in the first 4 months of 2004 the demand for agricultural machinery declined. In the first half of 2005 the production of agricultural machinery (in terms of items) was 2% from a corresponding period of 2004.

The increase in VAT rate for machinery inputs from 0 to 22% triggered bulk price increase on In June 2005 the prices of agricultural machinery increased in average by 8,6% versus June 2004 and by 4,7% versus December 2004.

In June 2005 the price of a set of machinery containing 35 items (in terms of kg of wheat) was 105% up from June 2004 and 19% from December 2004. The same price in terms of kg of livestock increased by 36% on June 2004 and 25% on December 2004

(for milk the price increased by 1 and 13% respectively).

Production and sales in the case of majority of agricultural machinery in 2006 is forecast to remain a low level observed previously. However a gradual recovery on the market is expected when Polish farmers would properly use the support from the EU (structural funds and other aid). Nevertheless this process will undergo very slowly and its dynamics will be conditional upon the changes in relative prices.

5. Estimated value of services purchased in agricultural sector in 2004 totalled 6,6 mio PLN and was 2,5% up from 2003. In many segments of the market a gradual increase in demand for services is observed (in particular in livestock production). The number of milk cows subject to permanent assessment of milk efficiency in the first half of 2005 was 5,1% up from the first half of 2004 and totalled 502 thousand. Insemination services concerned 862 thousand cows and 586 thousand sows, which was 1,4 and 26,8% down. The value of the market in 2005 is estimated close to the previous year.

Following a decline by 5,5% in 2004, the number of units providing services in June 2005 increased to 20,8 thousand. Over the period of June 2004 – June 2005 the number of units providing machinery services increased by 10,1% to 9,7 thousand, while the number of units providing veterinary and zootechnic services declined by 2,0 and 1,3% to 8,3 and 2,8 thousand respectively.

In the first half of 2005, comparing a relevant period of 2004 the prices overall services increased in average by 5,1%. The prices of agricultural services increased even more than that – by 6,0%, including insemination by 9,4%, veterinary (by 7,0%) and machinery (by 5,6%). The price ratios between agricultural products and services in the first half of 2005 comparing to the first half of 2004 declined to 79,4 points. Only the relative prices of livestock versus relevant services increased to 101,3 points. Relative price of a set of 17 services in

terms of the product weight in June 2005 was 55,4% up from June 2004.

6. In 2004 the energy use in Polish agriculture totalled carry out at 19 314 TJ. Comparing to 2003 the use of liquid fuel declined by 2%. The use of coal declined by 4% and electricity by 3%. On the other hand the use of gas fuels and derv increased by 11 and 1% respectively.

Comparing to June 2004, in June 2005 the prices of liquid fuels manufacture out of mineral oil were significantly higher, (heating (fuel) oil by 16,9%, light heating oil by 28,6%). The prices of coal and electricity increased by 1,8 and 2,4%. Over the period of December 2004 – June 2005 the highest increase concerned the prices of heating oil (by 18%). At the same time the prices of petrol, diesel fuel and electricity increased by 7,2, 4,9 and 2,4% respectively. On the other hand the prices of coal, coke and LPG declined.

The accession of Poland to the EU did not resulted in changes on the market of energy carriers in agriculture. The price growth in 2006 will be higher than previously. The prices of energy carriers will be affected by the situation on international fuel markets and exchanged of PLN versus USD.

7. The market of seeds is dominated with downwards tendencies in production and sales. Due to a record crop in 2004 the production of seeds in the 2004/05 season despite decline in area was higher than in the previous season. According to the data¹ cereal seed production qualified for sales increased by 9,2% (including maize seeds by 40% and grass seeds by 50%).

According to preliminary data total area of seed production in 2005 declined by 17%.

Strong upward tendencies are observed in the production of maize and grass seeds. The production of certified seeds of cereals, potatoes and legumes is dominated with domestic production. High proportion of imported seeds is observed in the case of maize (60,6%), legumes (70,0%), grasses and sugar beet (over 50%). In 2005 the share of certified seeds in production is still insignificant (10,7% of cereal area and 4,2% of potato area).

Reflecting bulk supplies the prices of certified cereal seeds in 2005 declined. The prices of winter varieties were 12–18% down on last year. Similarly the prices of winter varieties will be lower than in 2004. Only in the case of maize growing interest in cultivation leads to increase in seed prices.

In 2005 the bulk of qualified vegetable seeds declined, which particularly concerned Solanacea, Cucurbitacea and legumes. On the other hand some increase was observed in the case of cabbage, onions and root vegetables. According to preliminary data the area of vegetable seed production in 2005 was subject to a considerable decline, which is likely to be the case in the next seasons.

Domestic seeds dominate the supply of the following vegetable seed supply: root vegetables, red beat, parsley, field cucumbers and tomatoes and legumes. The highest proportion of imported seeds is observed in the case of leeks, Brussels sprouts, cauliflower and pepper.

8. Since the 1st of September 2005 the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture (ARMA) provides a interest rate subsidies so as to lower the interest rates in preferential credits granted at basic rediscount rate of 4,75% per annum. Depending on the credit line it gives the interest rate for the farmers varying from 1 to 3% per annum.

---

¹ Labs of National Inspection for Crop Protection and Seed Production

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek pasz (18) • październik 2005,
2. Rynek mięsa (29) • październik 2005,
3. Rynek mleka (29) • październik 2005,
4. Rynek drobiu i jaj (28) • październik 2005,
5. Rynek zbóż (29) • listopad 2005,
6. Rynek ziemniaka (28) • listopad 2005,
7. Rynek rzepaku (28) • listopad 2005,
8. Rynek owoców i warzyw (27) • listopad 2005,
9. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (22) • grudzień 2005,
10. Popyt na żywność (6) • grudzień 2005,
11. Rynek cukru (28) • grudzień 2005,
12. Rynek ryb (4) • grudzień 2005,
13. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (29) • marzec 2006,
14. Rynek ziemi rolniczej (9) • wrzesień 2006.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
